

Svar på skriftligt spørsmål SSS 443/2024 rd

Svar på skriftligt spørsmål om att hedra minnet av finländska riksdagsledamöter som avrättats i Sovjetunionen

Till riksdagens talman

I det syfte som anges i 27 § i riksdagens arbetsordning har Ni, Ärade talman, till den minister som saken gäller översänt följande skriftliga spørsmål SS 443/2024 rd undertecknats av riksdagsledamot Eeva-Johanna Eloranta /sd:

Vilka åtgärder ämnar regeringen vidta för att hedra minnet av de över trettio finländska riksdagsledamöter som flyttade till Sovjetunionen och som avrättades eller dömdes till fångläger och dog eller vars öde är okänt?

Som svar på detta spørsmål anför jag följande:

År 2020 fattade statsrådets kansli ett beslut om att inleda och finansiera det femåriga arkivforskningsprojektet Finländare i Ryssland 1917–1964. Forskningsprojektet inleddes hösten 2020 och upphör i slutet av 2025. Riksarkivet ansvarar för genomförandet av forskningsprojektet. Målet med projektet är att sammanställa en databas i Riksarkivet där man så heltäckande som möjligt lagrar information om finländska personer, deras livsskeden och öde i Ryssland/Sovjetunionen under den perioden. Bland dessa personer finns också finländska riksdagsledamöter som flyttat till Sovjetunionen och som avrättades eller dömdes till fångläger och dog eller vars öde är okänt.

År 2021 kompletterades genomförandeplanen för forskningsprojektet Finländare i Ryssland 1917–1964 så att man i projektet även reder ut på vilket sätt minnet hedras som en del av projektet åren 2024–2025. Ett tillvägagångssätt där man först genomför arkivforskning och sedan tillsammans med olika aktörer diskuterar hur minnet och hedrandet ska förverkligas utgående från den uppdaterade information som insamlats har upplevts vara ett bra sätt att gå vidare i frågor som gäller hedrande av minnet. Detta forskningsprojekt omfattar också de två nämnda gravplatserna Sandarmoh och Krasnyi Bor.

Som det lyfts fram i det skriftliga spørsmålet har många saker förändrats till följd av Rysslands anfallskrig mot Ukraina och det är sannolikt inte möjligt att till exempel resa minnesmärken i ryska Karelen inom den närmaste framtiden.

Databasen Sovjetunionen blev deras öde i projektet Finländare i Ryssland publicerades i juni 2024 och uppgifterna i databasen kompletteras under 2025 med ytterligare två publikationer. Databasen är redan nu tillgänglig för både forskare och allmänheten. Forskarna i forskningsprojektet har dessutom under projektet publicerat vetenskapliga artiklar och monografier. I enlighet med kompletteringen av genomförandeplanen 2021 har man i projektet kartlagt olika möjligheter att hedra minnet, även om denna kartläggning förändrades av Rysslands anfallskrig mot Ukraina.

I forskningsprojektet Finländare i Ryssland har man samlat information om livsskedena för de finländska riksdagsledamöter som flyttade till Sovjetunionen. Av informationen om de finländska riksdagsledamöterna sammanställs en egen helhet som en del av databasen Sovjetunionen blev deras öde för att hedra minnet av dem. Det finns beredskap, planer och utgångsuppgifter för att genomföra en respektfull helhet under 2025. Utsikten gör det möjligt att virtuellt hedra minnet av riksdagsledamöterna och det är tillgängligt för alla.

Helsingfors 16.12.2024

Statsminister Petteri Orpo